

КРАЮ МІЙ
РІДНИЙ

3 чистих джерел Седнева

Чернігівщина – від центру України, її серця, а схід і захід – то два крила. Саме тут, на Чернігівщині культурний шар, якщо брати заввишки, образно кажучи, більше зросту звичайної людини. Тут пройшли арійці, орії, наші давні предки, залишивши по собі кургани та інші історичні пам'ятки. Ми ходимо буквально поруч з ними, а ціни їм не знаємо. Та й не завжди вистачає часу у нашому заклопотаному житті подивитись в очі рідній історії. Ось він, Седнів, поряд, а в ньому більше ста пам'ятних історичних місць. Їздиво у Чернігів, минаючи напис «Садиба Лизогубів», але не зупиняємось. Мріється: от як піду на пенсію, тоді вже...

Розуміючи це, а також і велику мудрість, що не хлібом єдиним жива людина, працівники Городнянського територіального центру соціального обслуговування й організували для своїх підопікуваних екскурсію у Седнів (колишнього звали Сновеськ) – за хлібом духовним. У туристичну путь добрим словом провела екскурсантів директор Городнянського територіального центру надання послуг Н.К.Семенова, супроводжували туристів у подорожі два працівники центру.

Перша літописна згадка про Сновеськ датується 1068 роком. Але селище існувало вже набагато раніше. Археологічні ж розкопки розповідають, що це поселення виникло в V–VI століттях. Назву селищу на березі річки дали арійці, адже слово «снов» з санскриту - означає «купатися» або «омиватися». Пошукавши, можна також знайти відомості і про те, що у Сновеську утворилася перша Січ – козацька столиця. У житті седнівських козаків важливу роль відіграло запорізьке козацтво, тому і з'явився цей вираз – Седнівська січ.

З часів козацького поселення Седнів і почав іменуватися відомою нам назвою. Кримські татари два місяці простояли під селищем на горі, але взяти його не змогли. Підземні ходи, по яких ходили до річки по воду, врятували козаків. Взимку ж татари завжди йшли з боїв додому.

— Ну й сидить тут седнями, — сказали татари, повертаючись.

«Седень» перекладалося як хоробрий...

Про все це розповіла екскурсантам вчителька історії місцевої школи – Наталія Миколаївна Шарпата. Завдяки її розповідям історичне минуле стало живим у душі та уяві екскурсантів, розкритою дивною книгою. І першою сторінкою її — Свято-Воскресенська церква.

Вона збудована в 1690 році на території садиби козацького старшинського роду Лизогубів. Сам рід Лизогубів пішов від братів-козаків Якова і Юхима Лизогубів. Їм було надано дворянський титул і маєтності, серед яких і Седнів. Це про одного з їх нащадків – Іллю Лизогуба, який утримував організацію «Земля і воля», написав Лев Толстой оповідання «Божественное и человеческое». Ілля Лизогуб був повішений в Одесі на Стаховому полі за імператорським наказом. Без нього «Земля і воля» проіснувала ще два роки.

Дзвіниця осторонь самої церкви, бо є усипальницею. А дзвін не повинен турбувати померлих. У склепі було поховано практично всіх членів цієї династії. В 1924 році

усипальницю відкрили: було знайдено 44 труни з муміфікованими тілами.

Зараз у Седневі зберігся лише будинок, а ще — так звана альтанка Леоніда Глібова. Саме в тій альтанці, яку пізніше назвали «альтанкою Глібова», поет написав відому поезію «Стоїть гора високая, попід горою гай...». Вона стала піснюю

солдатську долю), мав дар лікування, великі гроші дарували йому графи та князі. Гриць жив жебраком, віддаючи все іншим. А зберігав лише криваву рану на нозі, підтримуючи та ятрачи її спеціально. Щоб боліла. Щоб ніколи не забувалось, як боліло Спасителю на хресті. Рану ту ховав від людей, і поділився про її існування лише з найближчим

товаришем...

М о р о в а
я з в а
о м и н а л а
ті б у д и н к и,
в я к и х з б е р і г а л и с ь
о с и к о в і
п а л и ч к и,
п о д а р о в а н і
Г р и ц е м. А
о т т и х, х т о
г о р і л к у п и в
(«щепучу
в о д у», я к
ї ї н а з и в а в
З о л о т ю с і н ь к и й)
в і н н е
л ю б и в і
п а л и ч о к і м
н е д а в а в. І
х в о р о б а
п р и х о д и л а
у п ' я н и ц ь к і
х а т и...

На цвинтарі Воскресенської церкви залізний Семаргл в огорожі — як символ єднання язичницького і православного у слов'янській душі. Дракон цей з давніх давен вважався кровителем Чернігова. Поруч — кам'яний хрествалун. Явище зовсім нетипове для Чернігівщини. На таких валунах характерними

в Січі лікували козаків, які пораненими повертались з бою. Поставили його на честь загибелі у Львові козака Кліма. Його привезли і поховали на рідній землі. А кам'яний хрест біля алтарю у тіні – не холодний. Теплий, якимось особливим теплом, що ніби витікає з середини його. Доторкнутись до нього – наче поєднатись із душами пращурів. Скільки століть вже кладуть свої долони на той теплий валун українці?!

Ще одна з найстаріших в Україні дерев'яних церков — Седнівська Георгіївська церква (на її іконі справжня мала частка мощів Святого). Збудована в 1745 році. Проте існувала ще у домонгольський період. Коли на Україну полинуло з Польщі та Литви католицтво, козаки, намагаючись захистити свою віру, перенесли на нове місце старий фундамент домонгольської церкви і збудували на ньому нову. Створили братство, при церкві – недільну школу, бібліотеку. У таких бібліотеках зберігалося до трьохсот книжок, і, звичайно, не всі вони мали суто релігійний зміст. Братчики молились за Україну, збирали гроші на загальну свічку – пудові свічки ставили у своїй щирій та високій молитві. За вітварем у дерев'яній церкві хрестообразний отвір. Як сонце сходить, падає сонячне зображення хреста на підлогу. На стіні ще збереглася фреска – молитесь за душі померлих козаків... А його нащадки зірвали з вітваря дошки, зробивши з них свиням корито у післяреволюційні роки. Згоріло все у тій садибі. Обпалені ж алтарні дошки сьогодні на стіні, але й досі сплачуємо ми за ті гріхи...

Покидаючи Седнів, екскурсія напилася води з його святої криниці, як з пречистих джерел минулого. Сповнені вражень, екскурсанти вирішили неодмінно побувати ще й на святі Седнівської осені.

А.НЕМИРОВА.

На знімках: пенсійний вік – час подорожувати (городнянці на екскурсії в Седневі).

